

NAGLASCI U HRVATSKOME STANDARDNOM JEZIKU

Naglasak se nalazi na jednom slogu u riječi, tj. na samoglasniku unutar tog sloga.

Taj slog, tj. samoglasnik unutar tog sloga, ističe se pojačanim izgovorom.

U sljedećim riječima obilježit ću slog koji se u izgovoru ističe:

demok**ra**cija ved**ri**na **ma**jka iznen**ad**iti **vje**tar **ja**buka mare**li**ca

Osobitost naglašenoga samoglasnika jest i to da može imati **dug** ili **kratak** izgovor.

(Pokušaj prepoznati u gornjim riječima koji je dug, koji kratak, evo rješenja: D, K, D, D, K, K, K.)

Evo nekoliko primjera:

dan (dug) **san** (kratak) **brat** (kratak) **vrat** (dug) **mir** (dug) **sir** (kratak)

Postoji još jedna osobina naglašenoga samoglasnika, koju ja osobno ne mogu uočiti jer za to treba imati doista istančan sluh.

Naime, ton izgovora naglasaka može biti **uzlazni** i **silazni**.

Izgovorite sljedeće riječi:

luka **Luka** (prvo je pristanište, a drugo je ime)

Vjerojatno osjetite da je izgovor na prvom slogu, tj. na samoglasniku „u“ te da je dug.

Možda tko od vas osjeti i to da ton tog izgovora samoglasnika „u“ nije isti u te dvije riječi.

U prvom slučaju („luka“) ton kao da se penje prema gore pa se čak malo osjeti u završnome glasu „a“.

U drugom slučaju („Luka“) ton se cijeli spusti i dovrši u samoglasniku „u“ i ima silaznu intonaciju.

Testirajte svoj sluh, pokušajte procijeniti koja se od sljedećih riječi izgovara kao „luka“, a koja kao „Luka“

ruka

tajna

sunce

svila

Rješenje ću napisati naopako:

„luka“ i „svila“ izgovaraju se kao „luka“, a „tajna“ i „sunce“ kao „Luka“

Postoje čak ljudi koji imaju tako dobar sluh da i u kratkome naglasku mogu uočiti je li ton silazan ili uzlazan, npr.

„žena“ „sjena“ - u prvoj riječi ton je uzlazan i malo pojačava završni „a“, no u drugoj riječi ton je silazan i cijeli se dovrši u samoglasniku „e“ – ne utječe na završni samoglasnik.

Testirajte svoj sluh, pokušajte procijeniti koja se od sljedećih riječi izgovara kao „žena“, a koja kao „sjena“

sreća

jezik

dolje

izbor

Rješenje ću napisati naopako:

jezik i izbor izgovaraju se kao „žena“, a sreća i dolje kao sjena.

PONOVIMO ŠTO SMO DOSAD NAUČILI:

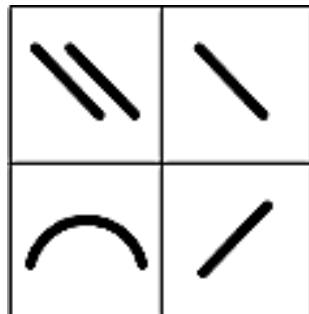
1. u riječi je jedan samoglasnik (slog) istaknut u govoru, tj. **NAGLAŠEN**
2. izgovor naglašenog samoglasnika može biti **DUG** ili **KRATAK**
3. ton izgovora naglašenoga samoglasnika može biti **UZLAZNI** ili **SILAZNI**

Kad se sve to malo „iskombinira“, dobivamo četiri različita naglasaka i svaki od njih ima svoj znak:

Vrste naglasaka

U standardnom jeziku postoje četiri naglasaka:

kratkosilazni (sjèna)

kratkouzlazni (žèna)

dugosilazni (Lûka)

dugouzlazni (lúka)

Dakle, kod riječi „**sjèna**“ naglašen je samoglasnik u prvom slogu, izgovor tog samoglasnika je kratak, a ton je silazan – zato se zove **KRATKOSILAZNI**.

U rječnicima su obilježeni naglasci, klikni:

http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=d1hvXRM%3D

Što je s ostalim samoglasnicima u riječi?

Npr. ako je naglasak „**preporučiti**“ (dugouzlazni na „u“), kako se izgovaraju ostali samoglasnici, koji nisu naglašeni?

Oni se izgovaraju kratko, u izgovoru se ne ističu i preko njih se brzo prijeđe.

Ima jedna iznimka.

U nekim riječima samoglasnik može biti dug iako nije naglašen.

Primjer:

Íci ću u grad s Brunōm. (djevojčica, dug izgovor) Íci ću u grad s Brunom. (dječak, kratak)

Kamen mudraca (jednina)

Kamen mudrācā. (množina)

Šeće sa suprugōm. (ženom)

Šeće sa suprugom. (mužem)

Taj malo produljeni izgovor nenaglašenoga samoglasnika može se ostvariti samo desno od naglašenoga, nakon njega, pa se naziva ZANAGLASNA DUŽINA.

Na kraju, spomenut ćemo još neka pravila o naglascima.

1. NA JEDNOSLOŽNIM RJEČIMA MOGU BITI SAMO SILAZNI NAGLASCI:

dân sãn brăt vrăt mîr sîr

2. NA ZADNJEM SLOGU NE MOŽE BITI NAGLASAK, zato u standardnome jeziku nije pravilan zagrebački naglasak: *ormar*, *izviđač*, *nogometáš*, *kolač*, *igrač*, *subjekt*, *objekt*. Svaka od tih riječi u standardnom se jeziku izgovara pomicanjem naglasaka za slog ulijevo (pokušajte).

3. NA UNTARNJIM SLOGOVIMA MOGU BITI SAMO UZLAZNI NAGLASCI:

preporučiti demokracija vedrina geografiija

ZADATCI:

Prvo ponovimo imena naglasaka, klikni na kviz:

<https://wordwall.net/hr/resource/2752744>

Pokušaj sada sam odrediti naglasak neke riječi. Bilo bi izvrsno kad bi odredio/odredila je li dug ili kratak, no pokušaj odrediti i je li uzlazni ili silazni ton. (Kad odrediš, klikni i provjeri.)

top http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=f19kWRF%2F

plan http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=eV1iWRk%3D

kruška http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=eldmWxY%3D

prozor http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=dI5uXhI%3D

majka http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=e11uXRU%3D

rana http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=dlxiXRY%3D

matematika http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=e1tnXxc%3D&keyword=matematika

snaga http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=d11jXBI%3D&keyword=snaga